

Sofia Nygren, Tillväxtstrateg
Tel. 0345-18007
E-post: sofia.nygren@hylte.se

Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse - Utredning av central distribution av namnvalsedlar

Förslag till beslut

Valnämnden beslutar att Hylte kommun inte ska erbjuda central distribution av namnvalsedlar i samband med den allmänna valen 2026.

Beskrivning av ärendet

Valnämnden gav den 22 februari 2024, §11 kommunledningsförvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för central distribution av namnvalsedlar inför de allmänna valen 2026.

Genomgången har utgått från Valmyndighetens ställningstagande gällande att central distribution inte är ett lagstadgat ansvar utan ett frivilligt åtagande för en kommun, samt att ett sådant åtagande förutsätter likabehandling av samtliga partier.

Kommunledningsförvaltningen bedömer att central distribution skulle innebära ett ökat ansvar och ökad riskexponering för valnämnden. Med hänsyn till kommunens storlek och begränsande valorganisation bedöms åtagande medföra en oproportionerligt hög administrativ och ekonomisk belastning, samt krav på omfattande och resurskrävande rutiner som inte kan upprätthållas med tillräcklig rättssäkerhet. Mot denna bakgrund rekommenderar kommunledningsförvaltningen att kommunen inte erbjuder central distribution av namnvalsedlar vid de allmänna valen 2026, utan avgränsar sitt ansvar till vad som följer av vallagen.

Ekonomisk konsekvens av beslutet

Beslutet har ingen ekonomisk påverkan.

Ärendet och dess beredning

Valnämnden gav den 22 februari 2024, §11 kommunledningsförvaltningen i uppdrag att utreda central distribution av namnvalsedlar i samband med de allmänna valen 2026.

Vallagen reglerar ansvarsfördelningen mellan valnämnden och de politiska partierna när det gäller distribution av valsedlar till vallokaler. Enligt 8 kap. 2 § vallagen (2005:837) ska valnämnden tillhandahålla och lägga ut partivalsedlar för partier som har fått över 1 % av rösterna i de senaste två riksdagsvalen, men ansvaret för att beställa och distribuera särskilda valsedlar, som namnvalsedlar, ligger i första hand på partierna själva.

I dagsläget finns det ett flertal kommuner i Sverige som erbjuder central distribution av namnvalsedlar. I Halland förekommer det exempelvis i Halmstads kommun.

Valmyndigheten har dock i ett ställningstagande den 15 september 2023 konstaterat att om en kommun väljer att ta på sig ansvar för distribution av valsedlar utöver vad som följer av vallagen, är detta att betrakta som ett frivilligt åtagande. Valmyndigheten understryker även att om valnämnden erbjuder central distribution ska samtliga partier behandlas likvärdigt.

Valsedelskommittén lämnade i januari 2026 delbetänkandet ”710 miljoner skäl till reformer” (SOU 2026:2) där de föreslår att valsedlar med enbart partinamn avskaffas samt att det enbart ska vara valadministrationen som ansvarar för att det finns valsedlar i vallokalerna. Partierna ska således inte längre ha möjlighet att distribuera valsedlar direkt till vallokalerna. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027 och tillämpas första gången vid valet till Europaparlamentet 2029.

Förvaltningens bedömning och överväganden

Först och främst innebär ett åtagande om central distribution av namnvalsedlar att valnämnden går utanför sitt lagstadgade ansvar, vilket innebär att valnämnden tar på sig en uppgift utan uttryckligt lagstöd.

Fördelarna med central distribution av namnvalsedlar är att den kan bidra till ökad likvärdighet, då samtliga partier får sina namnvalsedlar distribuerade enligt samma rutin till samma vallokaler, bättre kvalitet i valgenomförandet då till exempel standardiserade rutiner för påfyllning av namnvalsedlar i vallokalerna medför enklare hantering för röstmottagarna att säkerställa att alla valsedlar finns tillgängliga samt stärkt förtroende för den demokratiska processen.

Vid central distribution behöver valnämnden ta ställning till vilka partier som ska omfattas av det frivilliga åtagandet. Hur urskiljer man vilka partier som ska omfattas och hur hanterar man partier med begränsat deltagande. Detta kan göra avgränsningen komplex och leda till tolkningssvårigheter samt risk för bristande likabehandling.

Central distribution av namnvalsedlar medför likväl ökad administrativ belastning gällande mottagande, sortering, packning, lagerhållning och utkörning av en stor mängd namnvalsedlar, vilket leder till ökat behov av personella resurser.

De största svårigheterna för valnämnden skulle vara att kombinera rättssäkerhet, likabehandling och praktiskt genomförande inom givna ekonomiska och tidsmässiga ramar. Central distribution av namnvalsedlar innebär således ett ökat ansvar och en ökad riskexponering och måste vägas mot fördelarna.

Med beaktande av kommunens storlek och den begränsande valorganisationen bedöms ett åtagande av central distribution av namnvalsedlar innebära en oproportionerligt hög administrativ och ekonomisk belastning. För att säkerställa likabehandling av samtliga partier skulle ett sådant åtagande även kräva omfattande standardiserade och resurskrävande operativa rutiner. Kommunledningsförvaltningen bedömer att dessa inte kan upprätthållas med tillräcklig rättssäkerhet inom ramen för kommunens nuvarande organisatoriska och ekonomiska förutsättningar och rekommenderar således att ansvaret även fortsättningsvis bör avgränsas till vad som följer av vallagen. Kommunledningsförvaltningen föreslår att valnämnden avvaktar föreslagen lagändring och beslutar att Hylte kommun inte ska erbjuda central distribution av namnvalsedlar i samband med den allmänna valen 2026.

Handlingar i ärendet

§11 VN Central distribution av namnvalsedlar

Beslutet skickas till

Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till.

Emma Gröndahl
Kommunchef